

Slutrapport förstudie

Interreg Botnia-Atlantica 2014-2020

Samordnande stödmottagare skickar in slutrapporten som en bilaga till ansökan om slututbetalning. Ansökan om slututbetalning ska skickas in via Min ansökan senast förstudiens slutdatum.

Allmänna uppgifter	
Förstudiens namn	Bothnia Business Heritage förstudie
Ärendereferens (ärende-ID)	20302840
Förstudiens projektperiod	202109-202205
Insatsområde	Miljö
Specifikt mål	Ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv
Samordnande stödmottagare	Yrkeshögskolan Centria
Övriga stödmottagare	Ab Yrkeshögskolan vid Åbo Akademi/Yrkeshögskolan Novia Skellefteå Museum AB Stiftelsen Läns museet Västernorrland
Norska partners	-

Särskilda villkor (utdrag från beslutet om stöd)

Beslutet är fattat med förenklingsalternativet klumpsumma, med stöd av EU-förordning 1303/2013 artikel 67c.

För att utbetalning av medel ska kunna göras krävs att följande är uppfyllt:

- Slutrapporten måste innehålla dokumentation av de aktiviteter som genomförts såsom dokumentation från fysiska och virtuella möten (till exempel agendor, mötesanteckningar/protokoll, presentationer, videos etc).
- Slutrapporten ska innehålla en beskrivning av det framtida projektets syfte och mål, vilka aktiviteter som planeras för att genomföra projektet samt vilket partnerskap som ska delta i genomförandet (alternativt ska slutrapporten ange varför resultatet blev att ni kom fram till att det inte är möjligt att gå vidare med en projektansökan.)
- Om analysunderlag köpts in ska dessa bifogas till slutrapporten.

Beskriv de genomförda aktiviteterna i förstudien

Beskriv genomförda aktiviteter samt hur arbetsuppgifterna fördelats mellan parterna i partnerskapet. Tänk på att koppla aktiviteterna till de som beskrivits i ansökan. Beskriv även analystjänster som köpts in till förstudien (bifoga eventuella underlag som bilagor).

Samtliga stödmottagares gemensamma arbete

I projektet har de fyra stödmottagarna arbetat tillsammans för att ta reda på hur man på bästa sätt i ett framtida projekt kunde lyfta det maritima och industriella kulturarvet kring den Bottniska viken. Man har i synnerhet kartlagt hur man kunde öka kulturarvens relevans för dagens industrier. Genom seminarier och intervjuer har man lyckats få en bild av hur kulturarvet syns idag, men även fått förslag och idéer för hur man skulle kunna arbeta vidare på temat.

Under förstudien har man i samklang med förstudiens mål etablerandet grunden till ett gränsöverskridande nätverk mellan aktörer runt den Bottniska viken. Genom nätverket har man insamlat kunskap från de olika deltagarna för att skapa en stabil grund för ett fortsatt projekt, samt påbörjat skapandet av nya samarbetsformer mellan kulturarv och näringsliv. Samtliga stödmottagare har bidragit med att hitta engagerade intressenter i temat från sina regioner/länder, vilka representerat kulturarvsaktörer, näringsliv, kommunala och regionala organisationer. Alla har tillsammans i det nätverk som skapats inom förstudien genom möten och samtal ökat sin kunskap på flera plan.

Projektarbetet har skett under gemensamma online-träffar både för hela projektkonsortiet och för olika konstellationer av projektarbetare. Samtliga stödmottagare har bidragit med tid, kunskap, insikter, frågeställningar och tillsammans har man fört planeringen framåt. Alla organisationer har bidragit till att upprätta en projektplan för ett projekt följande på förstudien. Man har tagit fram aktuella mål- och fokusområden som det finns behov av att arbeta med i ett framtida projekt och kunnat börja belysa hur viktigt det maritima och industriella kulturarvet är kring det Bottniska viken.

Centria-ammattikorkeakoulu

Centria-ammattikorkeakoulu har som samordnande stödmottagare tagit på sig ansvaret för att sammankalla projektgruppsmöten, skapa agenda inför och skriva protokoll efter varje möte, för att se till att processen hela tiden gått framåt och samtliga stödmottagare hela tiden fått en helhetsbild av vad som gjorts och vad som ska hända härnäst.

Under förstudien hade Centria i enlighet med projektplanen ansvar för att ta fram nya samarbetsmodeller för kulturarv och näringsliv. I ett tidigt skede av projektet insåg man att detta på bästa sätt skulle uppnås genom personliga intervjuer framom påtänkta workshoppar. Man valde därför att intervjua ca. 20 representanter för industrier, företag, utvecklingsbolag och kulturarvsrepresentanter. Intervjuerna gjordes online med representanter från både Finland och Sverige. Målet var att kartlägga vilket slags samarbete som finns idag och vilket slags samarbete som önskas i framtiden.

Intervjuerna ledde till insikten att samverkan mellan näringsliv och kulturarvet idag är så gott som osynlig, om inte helt obefintlig. Det finns ett intresse hos kulturarvsaktörerna att nå ut till företagen, men man vet inte riktigt hur man ska göra. Det finns också ett intresse hos företagen att ta samarbetspartners, kunder och anställda till exempelvis museer, men eftersom det inte finns färdiga tjänstepaket upplevs museernas kommunikation och tjänsteerbjudanden ofta som "svajiga" och "oprofessionella". Det finns alltså definitivt en outnyttjad potential till mera samarbete mellan aktörerna.

I diskussion med aktörerna har man kunnat konstatera att ett win-win-koncept behövs. Det som kulturarvsaktörerna önskar är mer synlighet och att kunna få nya kunder genom företagsgäster. Det som de kan erbjuda företagen är att utbilda dem kring hur dagens industri är ett resultat av en lång maritim och industriell historia. Företagen kan med fördel använda historien både i sin externa kommunikation för att urskilja sig och ge mervärde, och i sin interna kommunikation, för att bygga yrkesstolthet och en förståelse hos de anställda kring hur vi nått hit, där vi finns idag.

Centria har tagit på sig en ledande roll i skapandet av ansökan till Interreg Aurora, i utredningen av administrativa frågor kring ansökan och finansiering och i diskussioner med nya samarbetspartners till projektkonsortiet, vilket är naturligt med tanke på att Centria återigen tar på sig rollen som samordnande stödmottagare i det nya projektet.

Yrkeshögskolan Novia

I förstudien Bothnia Business Heritage har Yrkeshögskolan Novia bidragit till att påbörja etablerandet av det gränsöverskridande nätverket mellan aktörer runt den Bottniska viken.

Detta har bland annat gjorts genom att undersöka metoder för samskapandet av interdisciplinära samarbetsformer mellan kulturarv och näringsliv samt benchmarking för bästa praxis för att motivera kulturarvet som en synligare del av orters varumärke i Botnia-Atlantica programområde. Därtill har en kartläggning gjorts för att undersöka om det industriella och maritima kulturarvet används i platsvarumärkesbyggandet idag och det kunde konstateras att det i viss mån används i kuststäder som t.ex. har en historia av skeppsbyggande, men att kopplingen till dagens näringsliv är svag och att såväl kulturarvsaktörer, platsvarumärkesutvecklare och näringsliv skulle kunna dra nytta av ett utökat samarbete där det gemensamma industriella kulturarvet synliggörs tydligare.

Därtill har Novia bidragit med att hitta engagerade intressenter i temat från kustområdet på den finska sidan i synnerhet och den svenska sidan i allmänhet. Detta har gjorts genom uppsökande verksamhet samt genom intervjuer med representanter från näringsliv och kulturarv. Syftet med intervjuerna var att kartlägga vilket samarbete det finns mellan kulturarv, platsvarumärkesutveckling och näringsliv idag och hur ett önskat samarbete kan se ut i framtiden.

I planerandet av det kommande genomförandeprojektet har Novia, tillsammans med Centria, tagit en aktiv roll i planeringsfasen, där Novia framför allt bidragit till att upprätta en projektansökans struktur samt till skapandet av arbetspaket.

Västernorrlands museum & Skellefteå museum

Västernorrlands museum och Skellefteå museum har gemensamt ansvarat för genomförandet av två workshoppar inom förstudien. Temamöten och gemensam planering krävdes för museerna, och för genomförandet anlätades Stina Haglund/Your will som moderator. Tillsammans med samtliga stödmottagare marknadsfördes seminarierna och engagerade deltagare värvades. Alla projektarbetare deltog även aktivt under seminarierna.

Workshop 1: 10 december 2021

Workshopen genomfördes på Zoom, totalt deltog 48 representanter från olika fält i Sverige och Finland. Deltagarna representerade fyra län samt såväl museum som offentliga aktörer, små och medelstora företag. Bland deltagarna från museum så fanns även mindre turistiska aktörer såsom Ulvö museum och Norrbyskärs museum. Tanken med denna workshop var att nå representation från olika branscher samt län vilket lyckades.

Deltagarna var indelade i 8 grupper baserade på att mixa deltagare över geografiska gränser. Man arbetade med två övergripande frågor: (1) Inventering av vad som redan görs och (2) Vad kan vi göra tillsammans? Resultatet från dessa två övningar användes som grund för workshop 2. Den sista uppgiften som gjordes var en omröstning kring vad som var viktigast att arbeta vidare med. Resultatet av omröstningen blev: Jobba gränsöverskridande med gemensamma hållbarhetsfrågor inom det maritima och industriella kulturarvet, informationskampanjer till kommunerna om frågan, inventeringar av vatten på båda sidor av Bottenviken för att visa skillnader och likheter, samt genomföra en konferens med temat kulturmiljö som resurs 2022.

Under workshopen användes verktyget Mural där alla kunde delta med digitala post-it lappar. Syftet var att visualisera resultatet samt att alla skulle kunna vara delaktiga. På så sätt kom både gruppens perspektiv men även individens med. För att förhindra ett digitalt utanförskap för de deltagare som inte var vana vid det digitala så öppnades mötet en timme innan och alla som ville kunde testa att all teknik fungerade.

Workshop 2: 24 januari 2022

Workshopen genomfördes på Zoom och totalt deltog 39 representanter från olika fält i Sverige och Finland. Till detta tillfälle hade kontakter tagits med bl.a. LTU och Rise m.fl. för att få fler representanter från akademien, vilket lyckades. Utvärderingen från workshop 1 visade att en presentation av deltagarna efterfrågades varför workshop 2 inleddes med detta, därefter arbetades vidare med de fokusområden som konstaterats under workshop 1. Deltagarna fick själva välja vilket område de ville engagera sig vidare i. Fokusområdena var:

- Gemensamma hållbarhetsfrågor inom det maritima och industriella kulturarvet
- Informationskampanjer till kommunerna om frågan
- Vilken inventering kan och bör göras?
- Hur kopplar vi dåtid till nutid tillsammans med näringen?
- Annat

Under workshopen användes verktyget Mural. Det sista som gjordes var en omröstning kring vad som är viktigast att arbeta vidare med. Följande frågor fick flest röster: En serie temadagar, lyfta och stötta lokala initiativ, lägesinventering av vad vi vet idag, möten, seminarier och konferenser för att informera kommuner, strategiskt arbete med kommuner.

Under de båda workshopparna fanns ett stort engagemang och intresse, detta intresse konkretiserades främst i idén om en gemensam workshopserie som kopplar samman näringsliv och kulturaktörer för att lyfta det gemensamma maritima och industriella kulturarvet ur ett hållbarhetsperspektiv. Detta resultat är även den grund vi tagit avstamp i när den kommande projektplanen till Interreg Aurora planerats.

Beskriv vilka förutsättningar det finns för ett projektgenomförande

Utifrån de resultat som förstudien kommit fram till beskriv de förutsättningar som finns för att genomföra projektiden. Beskriv projektets syfte och mål, partnerskapet som ska genomföra projektet och tilltänkta aktivitetsplanen (bifoga eventuell projektplan som bilaga). Glöm inte att beskriva förutsättningar för att arbeta med de horisontella kriterierna vid eventuellt genomförande (hållbar utveckling, jämställdhet mellan kvinnor och män, lika möjligheter och icke-diskriminering).

Finns förutsättningar för projektgenomförande? (Sätt ett kryss)

Ja	Nej
X	

Tack vare de intervjuer och seminarier som utförts inom förstudien har vi fått en gedigen grund att stå på i planerandet av genomförandeprojektet Bothnia Business Heritage. Vi har fått en överblick över attityder, erfarenheter och önskemål från olika slags aktörer från hela projektområdet och kunnat konstatera att vi hittat stora möjligheter till utveckling inom ett område med outnyttjad potential. Det maritima och industriella kulturarvet får inte den synlighet det förtjänar och en klar koppling mellan dåtid och nutid har inte uppmärksamats av dagens industri.

I förstudien har det framkommit att samarbetet mellan kulturarvsaktörer och dagens industri är näst intill obefintligt. Syftet med genomförandeprojektet är därför att skapa och etablera nya hållbara samarbetsmodeller mellan kulturarvsaktörer och industrier, som fungerar som win-win-situationer där båda parter gynnas. Målet är att det industriella kulturarvet på detta sätt ska lyftas, få större relevans och skapa mervärde för dagens näringsliv.

Inom projektet kommer man att bygga upp ett nätverk för kulturarvsaktörer runt den Bottniska viken, för att de tillsammans ska kunna lobba för kulturarvets relevans idag. I nätverket delar man erfarenheter och bollar idéer för hur man kan skapa samarbete med dagens näringsliv. Vidare kartläggs inom projektet behoven hos näringslivet och baserat på dessa skapas tjänstepaket hos kulturarvsaktörerna. Tanken är att företag ska kunna ta sina anställda, samarbetspartners och kunder till kulturarvsaktörerna och där få en insikt i hur det industriella kulturarvet är en del av industriernas identitet och historia. Att känna till historien skapar mervärde både i företagets marknadsföring och i den interna kommunikationen. Insikten att "mitt arbete är en fortsättning på århundraden av entreprenörskap och framåtanda" kan stärka yrkesstoltheten och lojaliteten mot både företaget och regionen. Att erbjuda företagen professionella besöksmål hos kulturarvsaktörerna underlättar för företag, som ofta söker meningsfulla aktiviteter under personaldagar och företagsbesök. På samma gång gynnar dessa aktiviteter kulturarvsaktörerna, som får en ny målgrupp att arbeta med.

Det finns många kulturarvsaktörer runt den Bottniska viken som har vilja, men kanske inte kunskap eller resurser, att utveckla samarbetet med dagens industri. I projektet kommer man därför att i nära samarbete med målgruppen utveckla modeller för samarbete under workshoppar för kulturarvsaktörer. Aktörerna får sedan chansen att samarbeta med olika företag som exempelvis erbjuder catering eller guidetjänster, för att tillsammans skapa heltäckande tjänstepaket som lockar dagens industri till att besöka kulturarvsaktörerna och ta del av det industriella kulturarvet. Tjänstepaketet testas under projektets gång och processen utvärderas kontinuerligt. Hela utvecklingsprocessen dokumenteras i detalj, för att samarbetsmodellerna som skapas ska kunna kopieras av andra kulturarvsaktörer som önskar gå igenom samma utvecklingsprocess efter projektslut.

De horisontella kriterierna beaktas i projektgenomförandet. Alla tjänstepaket som skapas kommer att med jämna mellanrum under utvecklingsprocessen utvärderas med dessa kriterier i tanken, för att se till att de är

socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara, att de förutsätter jämställdhet, lika möjligheter och icke-diskriminering. Dessa ämnen och deras relevans för kulturarvsaktörernas samarbete med dagens industri kommer även att tas upp under diskussionstillfällen och/eller föreläsningar i nätverket. Därtill har såväl huvudgenomföraren som projektets samtliga delgenomförare interna strategiska dokument och handlingsplaner för jämställdhet, lika behandling och hållbarhetsfrågor, vilka naturligtvis också kommer att tas i beaktande i projektets genomförande och kommunikation.

Projektet resulterar i dokumenterade samarbetsmodeller mellan kulturarvsaktörer och industrier, som är utvecklade i samarbete med målgrupperna och därför praktiskt användbara. Utöver detta resulterar projektet i ett starkt nätverk av kulturarvsaktörer kring den Bottniska viken, vilka tillsammans lyfter det industriella kulturarvets relevans och synlighet i dagens samhälle.

Stödmottagare i det kommande projektet är Centria-ammattikorkeakoulu (projektägare), Yrkeshögskolan Novia, KulturÖsterbotten, Västernorrlands museum, Skellefteå museum, samt Luleå Tekniska Universitet. Detta konsortium innefattar en bred kunskap kring kulturarv, metodutveckling, samhällsforskning, näringslivskännedom och samarbetsmetoder. Konsortiet täcker ett brett geografiskt område, men utöver dessa aktörer kommer omkring 25 andra kulturarvsaktörer, industrier, företag och näringslivsbolag längs hela den finska och svenska kusten att knytas till projektet med Letters of Intent.

Ansökan om finansiering av genomförandeprojektet Bothnia Business Heritage kommer att lämnas in till Interreg Auroras första ansökningsomgång sommaren 2022.

Gränsöverskridande mervärde

Vad har arbetet över gränsen betytt för förstudiens genomförande och resultat?

Det interregionala samarbetet, samt samarbetet mellan finska och svenska parter har öppnat för flera infallsvinklar i analys liksom om liknande och olika regionala förutsättningar. Kusten kring Bottenviken är ett område med likartade förutsättningar och likartad historisk förändring. Men regionerna har av olika skäl valt att utveckla olika delar av dessa; kanske baserat på olika nationella strategier eller av andra skäl. Dessa insikter om den större regionen ger en djupare klangbotten när vi i samarbete vill lyfta fram värden som dels visar likheterna kring Kvarken/Bottenviken, dels vill stärka Botterviksregionens synlighet och identitet.

Samarbetet har skapat fokus i de enskilda institutionerna som i sin tur lett till att samarbetet mellan institutionerna etablerats, något som kommer vara viktigt inför kommande projekt. Samarbetet har även givit kunskaper om grannregionerna som är en relevant investering för framtida samarbete.

Uppgiften att stärka den historiska identiteten och att lyfta fram kulturarven, ligger bland annat på museer. Institutionerna i mellersta Norden är små och har svårt att verka utanför sina regioner. I detta samarbete har vi kunnat nyttja specialkompetenser hos både olika museer och högskolorna. Genom att samla resurser från flera organisationer har vi nått mycket längre än var och en haft möjlighet att göra. Detta har varit lärorikt för parterna själva men även för de mindre kulturarvsaktörerna och de företag som deltagit i workshopar och intervjuer som genomförts.

BILAGOR

Namnge och beskriv de bilagor som relaterar till förstudien	
Namn på bilaga	Kort beskrivning (1-2 meningar)
Bilaga 1: Protokoll från samtliga projektgruppsmöten Finland-Sverige	Hela projektgruppen har hållit möten minst en gång i månaden för att planera aktiviteter och fördela uppgifter, samt hålla varandra uppdaterade om vad som gjorts i projektet sedan senaste möte.
Bilaga 2: Sammanfattning av seminarier	Under projektets gång hölls två seminarier med dem som önskade diskutera hur man kan höja det industriella kulturarvet (kulturarvsaktörer, eldsjälar, utvecklingsbolag osv.). Seminarierna hölls online den 10.12.2021 och 24.1.2022 och leddes av moderator Stina Haglund.
Bilaga 3: Sammanfattning av intervjuer	Under projektet har projektarbetarna diskuterat med kulturarvsaktörer, företag och utvecklingsbolag i Finland och Sverige kring hur det industriella kulturarvet skulle kunna lyftas, och hur man kunde åstadkomma ett samarbete mellan kulturarvsaktörer och dagens industri.